

דברים א דברים

א א אלה הדברים אשר דבר משה במדבר הירדן

רש"י

הלו שצוק לומדים מהם סימנס צומעים מכאן עמלס ולט האיזומים לצור מכון וכן, חילו שינו שם פינוי מטבח מומו. אך נמס כולם, וממר נאם, כי כולם מהן, כל מי שיט לו מצווה ישים (טט):

אור החיים

שמצינו שאמר להם (במדבר כ י) 'שמעו נא המרים', לא אמר דבר זה לכללות ישראל אלא לחלק אחד שהיו מורים הונאה, וכן אמרו בספר הזוהר, אבל לכל ישראל לא דבר קשות וולת אלה. והוא מה שדקדק לומר אל כל ישראל, פרוש, אל כלם הוא שלא דבר קשות אלא אלה, אבל לקצתן ימצא שדבר קשות חוץ מלאה:

עוד ירצה לרמז חשבון ימים אשר הוכיח לישראל שהם בספר אלה, וכן מוכחים הכתובים, כי באחד לחידש שבת התחליל לדבר אליהם, דכתיב (פסוק ג) 'בעשתי עשר חידש באחד לחידש', והוא נצפן בז' באדר (קיושין לה), הרי לע"ו בספר אלה, שביהם דבר הדברים של התוכחות האמורים בענין:

עוד ירמז על דרך מה שאמרו בגמרא (יומא יט) אמר רבא יודרכט בם' (להלן ז) ולא בדברים בטלים. ע"כ. מאן שאסור לדבר זולת בדברי תורה ויראה.

אור תורה

מוסר וכשאנו הולכים לשמעו מפי קדושים אשר בכל קהילות, כשם שבדור משה זכו כולם לברכה כך אנו וכנים דכתיב (מלחמות קטו יד) 'יעליכם' וגנו. מאור החיים לתלמיד רביינו

תורת חיים

שאסור לדבר זולת בדברי תורה ויראה. וכן כתוב בפרש פינחס (גמיה יט יג): ומצתתי לחסידי ישראל (גמיה יט הל' מ"י) שחתבו כי פה של לומדי תורה ככל שישרת אשר שרתום בקדוש, כי אין קדושה בקדושה, והוא אסור לדבר בו אפילו דברי חול, הגם שאין בהם דברים האסורים.

אור החיים המבוואר

העובר את פי ה'. וכן אמרו רבותינו ז"ל (מגילה לא:) קליות שבמגנה תורה - הכתובת בפרש פינחס (גמיה יט הל' מ"י) שחתבו כי אין כאחיהם הקדולות הכתובות בספר ויקרא, שהם נאמרו על ידו מפי הגבורה, אלא כאן משה מפי עצמו ומדווחו הוא שאבחן ולא נצווה לאומרן. לא קלות אלו לבדים נאמרו מפי עצמו, אלא אפלו מה שחוර משה ופרק' בספר זה את מאמרי ה' ומצוותו שכבר נאמרו בחומשי הקודמין, לא נצווה מפי הגבורה עשות כן - לכופלים שנית לאומרים ליישראל. אלא מעצמו ומדווחו הוא שחויר על הדברים הללו

א (א) אלה הדברים. לפי סען דברי מוכחות, וממן כמן כל סמכות טהרכתו לפי סמכוס סען, לפי סמכה מה סדרתים וכוכין נכו מפי כבודן כל יזכרן (פסי ה): אל כל ישראל. חילו סוכים מקודמן, סי' כי בדרך שאמר משה מפי עצמו דברים כאלה, כמו כן במאמרים קקדמין אמר משה מפי עצמו איזה דבר, לזה אמר אלה הדברים, פרוש, אלה לבך הם הדברים שאמר דבר משה מפי עצמו אמן, ואפלו מה שחויר ופרש מאמרי ה' קקדמין לא נצווה עשות כן, אלא מעצמו חור הדברים, וחיש הכתוב לוודר כי בדרך שאמר משה מפי עצמו דברים כאלה, כמו כן במאמרים קקדמין אמר משה מפי עצמו איזה דבר, לזה אמר אלה הדברים, פרוש, אלה לבך הם הדברים שאמר דבר משה מפי עצמו אמן, ואפלו אותן הכתובים בארכעה חמישים לא אמר אפילו אותן עצמוני, אלא הדברים שיצאו מפי הקבוצה בוצרתן בלא שום שניי אפלו אותן אמת תורה או חסירה: עוד ירצה להגיד הכתוב שבל ארבעים שנה שהיה משה רועה ישראל במדבר, לא דבר לך קשות, זולת אלה הדברים הוא שדבר קשות. והגעם

אלה הדברים (א).

'אלה הדברים', כמו הדברים, מה הדברים הזה עוקץ להו ונוטן דבש להו, כך היא התורה. וככה הנה הדברים של משה, נתון דבש לטובים ועוקץ לשאים טובים עם דברי

א. 'אלה' - רק אלו הדברים אמרו משה מעצמו (א) אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל. רבותינו ז"ל (כ"ר ב' ג' ג"ג) אמרו, כל מקום שנאמר 'אלה' פסל את הרשונים. ולפי זה יש לפרש כוונת הכתוב כאן באומרו 'אלה' שבזה הוא מעצט את הנאמר מקדום - בחומשי הקודמים. והחיש, לפי שאמר הכתוב על הדברים האלה שהם הדברים אשר דבר משה, והיינו, דברי עצמוני ואינם מדברי ה', שבל ספר תורה זה - משנה תורה, ספר דברים] כתוב בו תזכורות ומפרק ממשה שאמרם לאדם

אור החיים המבוואר

לכָל יִשְׂרָאֵל לֹא דָבַר קְשׁוֹת לְאֶלְيָהּ נָאמְרוּ דָבָרִי שָׁמְעוּ נָא המורדים. וכל זאת וְזֹאת אֲלֵהֶה הדברים שבספר מהנה תורה, שהם נאמרו לכל ישראל. והוא מה שקדקדק הכתוב לזכור שאת דבריו אלו דבר משה אֱלֹהִים יְשָׁרָאֵל, מתוך הדגשה של כל בני ישראל, שהפרקוש הוא שאל כל ישראל בְּקָרְבָּם הוּא שָׁלָא דבר משה קששות מעולם אֲלֵהֶה את אֲלֵהֶה הדברים הכתובים כאן, אֱלֹהִים קְצַטְן [-חלוקם] של ישראל יְשָׁרָאֵל יְשָׁרָאֵל שדר קששות חזין מאהה, כמו תוכחת שמענו נא (ברבונו).

ג. 'אליה' - רמז למניין ימי תוכחתו של משה

עוד יש לפреш שאין כוונת הכתוב באמוריו 'אללה' למלע'ן
אייזה דבר אלא שירצחה הכתוב בוזה ?^{למרדו} את השפון שלושים
ושש הימים אָשֵׁר בהם הובייך משה ?^{ישראלי}, שם עולמים
במיטבר [כגימטריא של] זיכרת אָזֶה - שלשים ושמש. [בנ']
מוצחים הפתובים שכן היו מס' ימי התוכחה, כי באחד
לחרש שבט התחל' משה ?^{לדבר אליהם}, דרבתי (פסוק 2)
בצער עשר היינו אחד עשר, הוא החדש שבט), והוא נצפן
[גנגו], ונסתלק ב', באדר (קידושין לה), ומאהד בשבט עד
לשבעה באדר תני אלו ל' ימים, במספר אָזֶה, שבחם דבר
משה את **הקדברים** של התוכחות האמוןיות בענן^ט. ולכך
דקדק הכתוב לומר 'אללה', כדי לרמז את מנין ימי התוכחה?

ד. 'אללה הדברים' - שלא שיח מהše אלא בהם, ולא
שיחה בטלה

עוד יש לבאר שירמו הכתוב באמורו 'אללה' לשון מיעוט, על דרך מה שאמרו בבבברא (ומא יט): אמר רבא השם שיחת חולין עובר בעשה, שנאמר להלן ו' יודברת בם', ובם' ולא בדברים בטלים. עד כאן. מכאן למדו שאסור לאדם מישראל לדבר דברורים בטלים וולתך בדברי תורה ווראה ז'

יב. ראה מה שהוסיף על זה בברא מים חיים (פרק ۴). לא. ראה בתורת חיים דברי רביינו בפרשת פינחס (מד德尔 יט). לארכון יומני ודמי ליה מבן דמנח ודרון, וכיוון דארמיין בעיריזון (פרק ۵). שמשה למד לישראלי אכבה פעמים, הוסר עלייהם לוי יום להשלים לארכבים. ט. ובב' בפניהם יפהו, והוטףobar הצען, לי' שהטריה יונתנה בארכבים, ומוס ומטעם זה אמרין בגמרא (מעילן יט). הנה מיניה בן מה. ושנני שבחה באדר נלד משה, שנאמר (נקט ה) ייאמר אליהם בן מה. ועשרה שנהAncyi הימים לא אוכל עוד לנצח ולאב', שאן תלמוד לומר 'הימים', מה תלמוד לומר 'הימים', מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנוחיהם של זדיקים מזום לום ומהודש להודש, שנאמר (פומס כ' ט') את' ט' ט' בפניהם יפהו, והוטףobar הצען, לי' שהטריה יונתנה בארכבים.

א

שכבר אמרם מקודם. ויחש [-וחחש] הפתוח שיבכוו או נשים לטעות ולזומר, כי בירך שאמר משה מפני עצמו דבריהם באלה הכתובים בספר משנה תורה, במו' בן הוא במאמריהם המצוויים בארבעה חומשיין והר' בהם אמר משה מפני עצמו אמר איןיה דבר, ואין יכולו מפני הגבורה. וזה [להלן] אמר הכתוב כאן אלה הדרברים לשון מיעוט, פרוש, שהקדמים קודם שהביא את דברי משה ואמר כי רק אלה ליבר הם הדרברים אשר בהם דבר משה תא דברי עצמו, אבל כל הנאמר קודם בא רביעת חמישית, לא אמר משה אףו אותן אחת עצמן, ואין הם אלה קדרברים שצאו מפני ה' המצוות את משה לאורם, וכן אין הם נאמרו על ידי משה בצוותם שנאמרו בלא שם שניי, ואין אףו אותן אחת יבריה על דברי ה' או אותן חפירה מדבריו.

ב. 'אליה' - למעט שם' שנה לא דבר קשות עם
ישראל

עוד יש לפرش שיראה לך גיד חתוב למעט באומרו 'אלה'
שכל אחד מהם ינשא שריה מטה רוחה ומנהיג את יישן אל
במברך, לא דבר קשות [דרבי תוכחות] ולא נזף בהם
כלל, וויתך איזה הרברטים שבספרה, שרך בהם הוא שבדר
אל ישראל קשות והוכיחם בשבט מוסרו!. ותגנמ שפצעינו דבורי
תוכחה אף קודם לכן, בענין מי מריביה (מדבר כ), שאמר
קחם דברים קשים 'שמעו נא הפלרים', ונמצאו לנו מודים שכבר
הייה לעולמים שהוכיחה משה את ישראל וגער בהם, מכל
מקום אין זה סותר לדברינו האמורים עתה, כי בענין מי
מריביה לא אמר משה את דבר זה ו'לבבות ישראלי', אלא רק
קחיק אחדר מהם, והם אלו שרו מורים החזראה ואמרו למשה
שיזכיא מים משלע אחר, שהיו מתכוונים לנשות כח עליון
אם יוציא מכל שלע, או משלע זו בלבד,イベן אמרו בספר
תיקוני הדר (תיקון כא-מד.) שהיו מורים הוראה למשה? אבל